

Spis treści

Wstęp (<i>Jerzy Makowski</i>)	10
1. Europa – kolebka industrializacji i integracji (<i>Mirosława Czerny</i>)	13
1.1. Zasięg i ogólna charakterystyka regionu	13
1.2. Ludność	14
Zróżnicowanie etniczne Bałkanów (<i>Michał Lis</i>)	16
1.2.1. Miasta europejskie	23
Berlin (<i>Michał Lis</i>)	26
1.3. Życie na peryferiach Europy	28
Region peryferyjny – Sycylia	29
1.4. Cechy rolnictwa europejskiego	30
Uprawa oliwek	33
1.5. Górnictwo i przemysł	37
1.6. Usługi	42
Technologie informacyjne i komunikacyjne w jednoczącej się Europie (<i>Robert Łuczak</i>)	42
Transeuropejska Sieć Transportowa (<i>Wojciech Szymalski</i>)	47
1.7. Produkcja i zużycie energii elektrycznej	48
1.8. Rozwój regionalny	50
Rozwój regionalny w Holandii (<i>Wojciech Szymalski</i>)	50
2. Rosja i inne kraje Wspólnoty Niepodległych Państw – region w trudnej transformacji (<i>Tomasz Wites</i>)	53
2.1. Zasięg i ogólna charakterystyka regionu	53
2.2. Wspólnota Niepodległych Państw (WNP) – organizacja zrzeszająca dawne republiki radzieckie	53
2.3. Związek Rosji i Białorusi (ZRiB)	55
2.4. Związek Gruzji, Ukrainy, Azerbejdżanu i Mołdawii (GUAM)	55
2.5. Rosja i kraje WNP – transformacja demograficzna	55
2.6. Obszar regresu demograficznego	57
2.7. Obszar rozwoju demograficznego	60
Rosjanie w dawnych republikach radzieckich	62
2.8. Rosja i kraje WNP – transformacja gospodarcza	62
2.9. Przemiany gospodarcze w Rosji	64
Obwód kaliningradzki – zachodnia eksklawa Rosji	65
2.10. Syberia i rosyjski Daleki Wschód w czasie przemian gospodarczych	66
2.11. Przemiany gospodarcze w pozostałych krajach WNP	67

2.12. Rosja i kraje WNP – transformacja społeczna	70
HIV i AIDS – nowe zagrożenia w krajach WNP	72
„Nowi Rosjanie” – nowa grupa społeczna okresu transformacji ustrojowej . .	77
3. Azja Południowa – „tykająca bomba” demograficzna (Jadwiga Winidowa)	79
3.1. Zasięg i ogólna charakterystyka regionu	79
Dynamika wilgotnego monsunu i jego konsekwencje	80
3.2. Cechy ludności	83
3.3. Rozwój demograficzny krajów Azji Południowej	85
Problem Kaszmiru.	88
3.4. Wskaźniki demograficzne	90
3.5. Średnia długość życia.	92
3.6. Rozmieszczenie ludności i gęstość zaludnienia.	92
3.7. Urbanizacja w krajach Azji Południowej	95
4. Azja Południowo-Wschodnia – w pogoni za „tygrysami” (Maciej Jędrusik)	103
4.1. Zasięg i ogólna charakterystyka regionu	103
Terytoria sporne.	105
Ćwierć wieku wojen	106
Czerwoni Khmerowie.	106
4.2. Państwa zamożne.	108
4.3. Nowe „azjatyckie tygrysy”	109
ASEAN	110
4.4. Jeszcze młodsze „tygrysy”	111
4.5. Państwa na rozdrożu	112
Turystyczny raj i jedna fala	115
5. Azja Wschodnia – polityka gospodarcza a wykorzystanie potencjału demograficznego i ekonomicznego (Andrzej Kowalczyk)	117
5.1. Środowisko fizycznogeograficzne Azji Wschodniej – szansa i bariera	117
5.2. Potencjał ludnościowy Azji Wschodniej – czy nadal jest to „tykająca bomba”?	119
Wpływ różnic w poziomie życia na kierunki migracji wewnętrznych w Chińskiej Republice Ludowej	121
Sytuacja społeczno-demograficzna w Korei Północnej.	124
Chongqing	126
Program budowy <i>new towns</i> w Hongkongu	126
5.3. Znaczenie i gwałtowny rozwój gospodarki Azji Wschodniej – wynikające z tego korzyści i (lub) zagrożenia dla reszty świata	127
Toyota Motor Corporation	130
Przemysł stoczniowy w Korei Południowej	132
Historia Nippon Steel Corporation	134
Kierunki dostaw surowców dla hut koncernu POSCO	134
Technopolie	135
Początki specjalnej strefy ekonomicznej Shenzhen	138
Specjalne strefy ekonomiczne w innych krajach Azji Wschodniej	139
Banki japońskie	141
Zapora Trzech Przełomów (Sanxia Daba)	143

6. Afryka Północna i Azja Południowo-Zachodnia	
– tradycja i nowoczesność w świecie islamu (<i>Izabella Łęcka, Florian Plit</i>)	147
6.1. Zasięg i ogólna charakterystyka regionu (<i>Florian Plit</i>)	147
6.2. Tradycja (<i>Florian Plit</i>)	148
6.2.1. Rola islamu w życiu społecznym i gospodarczym	148
Pielgrzymki religijne	152
6.2.2. Tradycyjne techniki pozyskiwania i gospodarowania wodą	153
Zagrożenia klęskami naturalnymi	156
6.3. Niedostatek wody wyzwaniem współczesnej gospodarki (<i>Izabella Łęcka</i>)	157
Zagospodarowanie wód podziemnych	158
6.3.1. Nowoczesne techniki pozyskiwania i gospodarowania wodą	159
6.4. Złota wana szejka – czyli bogactwo ropy naftowej i gazu ziemnego (<i>Izabella Łęcka</i>)	161
Baryłka ropy	162
Hydropolis – wyspa mądrości, bogactwa i kultury	163
6.5. Niedostatki w sferze społecznej (<i>Izabella Łęcka</i>)	164
6.5.1. Zacoferani czy nowocześni?	165
6.6. Miasto – marzenie o lepszej przyszłości (<i>Izabella Łęcka</i>)	167
Kair – przeludnienie i głód mieszkań	167
6.7. Bliska egzotyka – rozwój turystyki (<i>Izabella Łęcka</i>)	169
7. Afryka na południe od Sahary – skazana na marginalizację? (<i>Andrzej Lisowski</i>)	175
7.1. Zasięg i ogólna charakterystyka Czarnego Łądu	175
7.2. Trudne dziedzictwo	177
Czy korzystna relacja ludność–zasoby może być barierą rozwoju?	179
7.3. Współczesna marginalizacja	180
7.4. Ambiwalentne uwarunkowania przyrodnicze	183
7.5. Kapitał ludzki – ograniczenie czy szansa na przyszłość	185
7.6. Jak może funkcjonować gospodarka zasobochłonna w epoce gospodarki wiedzochołonnej?	186
Republika Południowej Afryki – subsaharyjski biegun rozwoju	191
7.7. Kapitał społeczny i „miękkie” państwo	192
7.8. Przebiegi nadziei	194
8. Ameryka Północna. Stany Zjednoczone i Kanada	
– wielokulturowe społeczności miejskie (<i>Maria Skoczek</i>)	197
8.1. Zasięg i ogólna charakterystyka regionu	197
8.2. Kształtowanie się społeczeństwa wielokulturowego i jego funkcjonowanie	204
Latynoski Nowy Jork – mozaika kulturowa (<i>Ewa Tuz</i>)	206
Toronto – najbardziej wielokulturowe miasto świata (<i>Barbara Gibki</i>)	209
8.3. Procesy kształtowania przestrzeni miejskich	211
Urbanizacja w Kalifornii	211
Floryda – największy region wypoczynkowy Stanów Zjednoczonych	217
Rozwój turystyki wiejskiej w prowincji Quebec	218
9. Meksyk, Ameryka Centralna i Region Karaibski – iluzja Nowego Świata	
(<i>Joaquín González Martínez, Bogumiła Lisocka-Jaegermann</i>)	221
9.1. Meksyk i Ameryka Centralna (<i>Joaquín González Martínez</i>)	221
9.1.1. Wprowadzenie	221

9.1.2. Federalizmy i nacjonalizmy	222
9.2. Meksyk	224
9.2.1. Meksyk. Gospodarka i polityka	225
9.3. Ameryka Centralna	229
9.4. Karaiby – region określony przez migracje (<i>Bogumiła Lisocka-Jaegermann</i>)	234
Region Karaibski – definicje i zasięg	234
Rolnictwo plantacyjne w Ameryce Centralnej i na Karaibach (<i>Izabela Krajewska</i>)	236
9.4.1. Współczesne migracje karaibskie	238
10. Ameryka Południowa – ekspansja osadnictwa i gospodarki (<i>Mirosława Czerny, Jerzy Makowski</i>)	247
10.1. Zasięg i ogólna charakterystyka regionu	247
10.2. Zasoby naturalne	249
Zagłada wilgotnych lasów równikowych (<i>Jerzy Makowski</i>)	253
10.3. Ludność	256
10.4. Ekspansja osadnictwa	258
10.5. Wzrost miast i ekspansja gospodarki	263
Emigracja z Ekwadoru (<i>Ewa Tuz</i>)	269
Regiony transgraniczne (<i>Joanna Miętkiewska-Brynda</i>)	271
Tradycyjne rolnictwo w Andach (<i>Izabela Krajewska</i>)	274
11. Australia i Nowa Zelandia – surowce, owce i usługi (<i>Andrzej Gocłowski</i>)	281
11.1. Australia	281
11.1.1. Typy wybrzeży, klimat i orografia a poznanie i zagospodarowanie kontynentu Od odkrycia kontynentu do powstania Związku Australijskiego	282
11.1.2. Surowcowe imperium	285
11.2. Nowa Zelandia	289
Autochtoniczny świat organiczny Nowej Zelandii	290
Ekologiczne skutki inwazji obcych gatunków roślin i zwierząt na Nowej Zelandii	291
12. Antarktyda – lodowy tort do podziału (<i>Jerzy Makowski</i>)	295
12.1. Zasięg i ogólna charakterystyka regionu	295
Układ Antarktyczny	295
12.2. Charakterystyka środowiska	296
12.3. Mieszkańcy Antarktydy	298
12.4. Gospodarka	299
12.5. Sytuacja prawno-polityczna Antarktydy	299
13. Oceany – bariera, którą można pokonać (<i>Maciej Jędrusik</i>)	301
13.1. Oceany i morza kuli ziemskiej	301
13.2. Oceany jako królestwo wysp	302
Konferencja Prawa Morza	303
13.3. Izolacja kształtująca wyspiarską gospodarkę	304
Zasoby oceanów	305

13.4. Zwycięski pochód globalizacji	305
13.5. Turystyka – potrzeba i zagłada izolacji	307
Koniec izolacji	307
Malediwy – raj turystyczny	309
Tsunami	310
Literatura	311
Indeks nazw geograficznych	318